

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre — — 36 kor.

Fél évre — — 18 kor.

Egy negyed évre 9 kor.

Egy óra — — 3 kor.

Nyilvántartási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, október 5.

Magyar ellenfelek.

Az állami tisztviselők vasárnap rendkívüli közgyűlést tartanak, amelyen nem az annyiszor elpanaszolt sanyaru helyzetüket fogják megbeszélni, hanem elkeseredett harcot fognak vívni — egymás ellen. A nagyfizetésű állami tisztviselők és a kifizetésű állami alkalmazottak, mint ellefelek állanak egymással szemben olyan időben, amikor minden erőnek, minden társadalmi tényezőnek szorosán össze kell tartania.

A kistisztviselők azt követelik, hogy a kormány olyan formában gondoskodik róluk, hogy a háborus drágaságban ne haljanak éhen. Ez jogos kívánság. Ezt az egész magyar közvélemény elismeri. Reméljük, hogy a kormány és a törvényhozás szintén el fogja ismerni ennek a kívánságnak a jogosságát.

Más azonban íff a baj, amelyből a magyar tisztviselői kar szolidaritásának megromlása kisarjadzot. A nagyfizetésű tisztviselők megelégednek a százperentes háborus segéllyel, ahogyan azt a kormány tervezi, de a kisjavalmazásuaknak a százperentes háborus segély alig juttat valami többletet. Ez az ütköző pont, amely a hagyományos egyetértést a magyar tisztviselői karban megbontja. A kistisztviselők a nagyobbak békés megelégedettségében az ő ügyük elárulását látják és késhegyig menő harcra készülődnek, ha közben nem sikerül a két tábor között az ellentéteket áthidalni.

Sajnálattal látjuk, ha a magyar tisztviselői karban szakadás állna be, ha a hagyományos egyetértés és együttműködés megromolna olyan kérdésben, amely valamenynyüknek közös érdeke. A magyar tisztviselői kar szolidaritását mindenkor nagyra értékeltük s ennek az összhangnak sokat is köszönhetnek a magyar tisztviselők. Helyzetük javulásának egyik főerőssége az összetartás volt, amelyet most veszedelem fenyeget. A széthúzás, az anyagi kérdések miatt keletkezett pártoskodás megsemmisítheti mindazt az eredményt, amelyet a tisztviselők szívós munkával eddig kivívtak maguknak.

A nagyok és kicsinyek harcát meg kellene akadályozni azzal az eszközzel, amely az egyedüli célravezető: a törvényhozás teljesítse a magyar tisztviselői kar zömének kívánságát és adjon az állam alkalmazottainak olyan háborus segélyt, amely arányban áll a háborus drágasággal, a megélhetés borzalmas nehézségeivel. Ha a kormány és törvényhozás komolyan akar segíteni a tisztviselőket, akkor gyorsan cselekedjék. Amíg nem késő, amíg a gyomor kérdéséről fűtött szenvedélyek össze nem csapnak és meg nem semmisítik azt az egyetértést, amely erőssége volt a magyar tisztviselői karnak s a

mely olyan rokonszenvenessé tette a tisztviselői kart.

A hónap közepén összetülő képviselőháznak az legyen az első és legfőbb kötelessége,

hogy az állami tisztviselők háborus segélyének kérdését alaposan és közmegegyezésre oldja meg, nehogy békétlenség, zugolódás, panasz maradjon a szívek mélyén.

Állami tisztviselők a szociálista-pártban.

(A kifizetésűek a nagyfizetésűek ellen.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Az állami tisztviselők vasárnap a régi képviselőház nagytermében rendkívüli közgyűlésre gyűlnek össze. A közgyűlésen előreláthatólag heves összetűzések lesznek. A kistisztviselők országos egyesületének vezetősége be fogja jelenteni a közgyűlésen, hogy milyen eredménnyel jártak el a kormánynál a tisztviselők anyagi helyzetének javítása érdekében. A kifizetésű állami tisztviselők nagy demonstrációt fognak rendezni és azzal a váddal lépnek elő, hogy a nagyfizetésű tisztviselők cserben hagyták őket.

A kifizetésű tisztviselők bejelentik a közgyűlésen, hogy a türelemnek mér végeszakad s most már csak a harc jöhet. Még egy kísérletet tesznek, de ez lesz az utolsó. Az állami tisztviselőknek az az ellökelt szándékuk, hogy belépnek a szociáldemokrata-pártba, a szakszervezeti tanácsban képviselőket kapnak és akkor megindul a kiméletlen harc. Sokan nem is várják be a vasárnapot, hanem már most beléptek a szociáldemokrata-pártba.

Az állami tisztviselők körében a legnagyobb bizonytalanság uralkodik. Az eddigi háborus pötlék október hónap végén lejár és utóbb intézkedés még nem történt. A helyzet az, hogy a terminus lejártá után a tisztviselők csak azt a fizetést követelhetik, ami a háboru előtt a státusba be volt állítva. Az új háborus segély kérdése a törvényhozás elé kerül s ha vita indul meg vagy a legkisebb halasztás elodázná a kérdés gyökeres rendezését, a tisztviselők a legnagyobb nyomorba jutnak.

Pozitív adatok nem állnak rendelkezésre, hogy a háborus segély kérdését miként fogják rendezni. De az elnökség a közgyűlésen azt a bejelentést teszi, hogy a kormány száz perentes segélyt óhajt folyósítani. Ezzel a tisztviselők azonban nem elégednek meg. A tisztviselők 100—250 százalék segélyt kérnek és el vannak arra határozva, hogy ha követelésüket elutasítják, a legkiméletlenebb harcot indítják meg helyzetük javítása érdekében, hogy olyan helyzetük és joguk legyen, mint a magánvállalatok szolgálatában álló tisztviselőknél van. A kifizetésű tisztviselők számítanak arra, hogy szeg-

ben találják magukat a nagyfizetésű tisztviselőkkel, mert ezeknek helyzete a száz perentes háborus segéllyel nagyon megjavul, míg az ő helyzetük nem.

Fővárosi tudósítónk beszélgetést folytatott egy állami tisztviselővel, aki sokat dolgozott a tisztviselők érdekében. Az illető tisztviselő a következőképpen nyilatkozott:

— Az állami tisztviselők tekintélyes része belép a szociáldemokrata-pártba. Velém együtt körülbelül hetvenen leszünk a párt tagjai. Eddig is már sok szemrehányást kaptunk társainktól, hogy irázisokkal elégedtünk meg. A szavak ideje azonban lejárt s most már a tetteket következnek. Nem félemlitenek az üldözöttséggel. A szakszervezeti tanácsban képviselőket kapunk és az egész párt a hátunk mögött áll. Eddig hagytuk magunkat hitegetni, most már követeljük azokat a jogokat, amelyek minden magánüzemi alkalmazottait megilletik. Az állam nem fizeti alkalmazottait és mindenkit külön munkára utasít. Valamennyi kifizetésű állami tisztviselő másutt keresi meg a kenyerét s az állam a saját tisztviselői ellátásának gondját mások nyakába akasztja. Ezen az állapoton fogunk segíteni.

Végül kijelentette, hogy a szociáldemokrata-párt a legélesebb harcot indítja meg, ha sürgősen nem orvosolják a tisztviselők sérelmeit.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A mai minisztertanács foglalkozott a közalkalmazottak háborus segélyének megállapításával, tekintettel arra, hogy a jelenlegi háborus segélyek e hó végével megszűnnek. A kormány törvényjavaslatot készített elő, amelyet a képviselőház első ülésében fog betervezni. A törvényjavaslat azon az alapon van felépítve, hogy a legkisebb fizetésű közalkalmazottak alapfizetésük után száz százalékosat kapjanak háborus segély gyanánt és ez a segély a fizetések emelkedésével fokozatosan apad, úgy, hogy a legnagyobb fizetésű alkalmazottak segélye ötven százalékot fog kitenni. A miniszterek nem részesülnek a háborus segélyben. Az új törvény november elsejével lép életbe és a háborus segélyek az alapfizetésekkel előzetes havi részletekben fognak ettől az időponttól kezdve folyósíthatni.

Alábbhagytak az olasz támadások.

Budapest, október 4. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcok és Albánia változatlan.

Olasz harcok:

A Gabriele szakaszon folyó harcok tegnap alábbhagytak. Az előző nap ránk nézve foglyokban 6 olasz tisztet, 407 főnyi legénységet és 2 orvost eredményezett. Repülőink 3 ellenséges repülőgépet lelőttek. A tiroli arvonalon nem volt különös esemény. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ujból fellángolt a flandriai csata.

Berlin, október 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcok:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Flandriában az ellenség tegnapi harci tevékenysége az előző napokhoz hasonlított. Messze az állásunk mögött levő terepre terjedő és belga helységek ellen irányuló erős, zavaró tűzharc zónánk egyes szakaszai ellen a csatafront közepén a leghevesebb hatást képviselő tüztámadásokkal tömörítve éjen át a Houthaultster-erdőtől a Lys ig a hatalmas tűzérési harc nem csökkenő hevességgel tartott, ma reggel pergőtűzzé fokozódott. Az Ipern körüli iven erős angol támadások kezdődtek és ezzel a flandriai csata újból fellángolt. A többi hadseregnél rossz látási viszonyok következtében a harci tevékenység legnagyobb részben csak helyi mértékre szorítkozott, csak este feléledt újra fel.

A német trónörökös hadcsoportja:

A Maas keleti partján a sötétség beálltával egy csapásra a leghevesebb tüzelés kezdődött. A 344-es magaslaton Samognieuxtól keletre nemsokára mélyen tagozott támadásba nyomultak előre a franciák, hogy az általunk ott elhódított állásokat visszahódítsák. Rohamuk tűzérésünk elhárító tüzelésében és a württembergiek szívós ellenálló képességén, nagy veszteségeik mellett, eredménytelenül összeomlott.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Időnként élénk tűzérési harc fejlődött ki a Moseltól szoroson nyugatra és a Sundgauban. Támadás a helyeken nem történt.

Keleti harcok:

Jakobstadtnál, Dünaburgnál és a Zbrucz mentén, valamint Galacnál, a Dunahajlás mentén, a tüzelőtevékenység átmenetileg erősödött. Felderítő harcok több helyütt ránk nézve sikeresen folytak le.

Macedóniai harcok:

A helyzet változatlan. Ludendorf, első főszéltábornok. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kész az új hadisegélytörvény

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A hadisegélyezés ügye végre tető alá került. Amint illetékes helyről értesülünk, Wekerle pénzügyminiszter már elkészítette a hadisegélyezésről szóló törvény javaslatát. A kormány a Ház legközelebbi ülésén terjeszti elő a javaslatot. Eleinte ugyan arról volt szó, hogy kormányrendelettel rendezik a hadisegélyezés ügyét, ezt a tervet azonban fel kellett adni. Az új javaslat ugyanis egyrészt nagyon mélyen belenyúl az állam kasszájába, másrészt több fennálló törvényt korrigál meg és helyettesíti. Ez a két szempont teszi szükségessé, hogy a kormány javaslatát a parlament elé vigye és törvényhozási intézkedéssel üssék nyélbe a katonák családjainak támogatását. Ez a két körülmény volt oka annak is, hogy az ügy amelynek sürgőssége iránt semmi kétség nincsen, késedelmet szenvedett.

A javaslat hármasságban reformálja meg a segélyügyeket. A hadisegélyeket mindenesetre lényegesen felcseréli. Ez a reform első irányelve. Nem olyan rendszer szerint, mint Ausztriában, a segély összege azonban mégis egyes esetekben az osztrák mértéket is meghaladja. Más — kevésbé indokolt esetekben — bizony az osztrák mértékek alul marad. A reform második irányelve: a rászorultság. A kormány csak azokat a családokat kívánja segélyben részesíteni, akik a segélyre csakugyan rá vannak szorulva. Ez az alapelve a javaslatnak az, amely az osztrák törvénytől lényegesen eltér. Részletes szabályokat tartalmaz a törvényjavaslat annak a különbségnek a kiegyenlítésére, amely a falusi és városi lakosság igénye között fennforog. Harmadik vezérlő szempontja a reformnak, hogy a segélyigény megállapítása és általában a segélyügy kezelése az igazság és méltányosság követelményeinek megfelelően. A pénzügyminiszter tekintetbe vette azt a sok panaszt, amely a segélyezés mai rendszere mellett felmerült és főképp a gróf Károlyi Lászlónéféle tervezet alapján oldotta meg a kérdést.

Meggyilkolták és rágyújtották a lakást.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A kilencedik kerület egyik legforgalmasabb utcájában, a Ráday-utcában ma este különös bestiálissal elkövetett rablógyilkosság történt. A Ráday-utca 16. számú házban lakott özvegy Balogh Ferencné ötvenegy éves asszony, akinek a házban kifőzése volt. Ezt az öreg asszonyt ágyában feküdvé támadta meg a merénylő és fejszével agyonütötte. A gyilkos ezután magához vette az öreg asszony pénzét és hogy tetnek nyomait eltüntesse, petróleummal ledöntötte az egész szoba butorzatát, azután felgyújtotta. A szoba már félig leégett, amikor a gyilkosságot felfedezték. Ez idő alatt a gyilkosnak elég ideje volt, hogy elmeneküljön és a rendőri nyomozás a tettes személyét illetőleg még a legcsekélyebb nyomra sem jutott.

Balogh Ferencnének kifőzése volt a házában, amelyet három évvel ezelőtt vett. A kifőzés mellett kis, alkoveszerű szoba és konyha volt, melyek az udvarra nyíltak. Miután az üzlet a háború alatt rosszul jövedelmezett, Balogné lakásán három ágyat adott ki albérlésbe munkásnőknék, akik reggeltől késő estig a házban kívül dolgoznak. Ma este hét órakor az udvaron egy gyerek észrevette, hogy Balogné udvari szobájából füst jön ki. Három katona segítségével feltörték a lakás ajtaját és behatoltak a szobába, ahol minden lángokban állt. Csak nehezen sikerült a tüzet eloltani és akkor derítették ki, hogy mi történt. Balogné súlyos égési sebekkel ágyán feküdt. Értesíteték az önkéntes mentőket, akik megállapították, hogy az öreg asszony halott. Nemsokára megjelent a rendőrség is és a helyszíni vizsgálat alkalmával megállapították, hogy az asszonyt előbb fejszével agyonütötték. A tettes a gyilkosság elkövetése után felgyújtotta a butorokat, az udvarra nyíló ajtót elzárta, a kulcsot magához vette és az udvaron eldobta. A kulcsot az udvaron megtalálták. A rendőrség eddig nem akadt nyomára a tettesnek.

Nélkülözzön egy család mert elveszett a cukorjegye

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi közéleti bizottságnak van egy generális rendelete, amely kimondja, hogy aki elveszti élelmiszer-jegyét, az más jegyet semmi körülmények között sem kaphat. Az élelmiszerjegyekkel rengeteg visszaélést követtek el s ez birta rá a közéleti bizottságot a szigorú rendelet kibocsátására. Csak hogy a rendeletnek szigorú és minden szempontot mellőző alkalmazása ad abszurdum vezet, ami az alábbi példa igazol legjobban.

Jakab Gyula aradi posta- és táviratfelügyelő elvesztette cukor-jegyét. A felügyelő, akinek nagy családja van, nem kapott cukrot. Azonnal elment tehát ahhoz a kereskedőhöz, akinél cukrot szokott vásárolni és megkérte, hogy ha valaki a 736. számú cukorjeggyel vásárolni akar, a jegyet foglalja le és küldje fel a rendőrséghez, mert a jegyet ő vesztette el.

A postafelügyelő felment Exterde Kálmán báróhoz, a közéleti hivatal vezetőjéhez és arra kérte, hogy adjon neki másik jegyet. Exterde báró kijelentette, hogy a kérést nem teljesítheti, mert köti a rendelet. Jakab Gyula ezután beadvánnyal fordult a városi tanácshoz, kérve, hogy juttassa másik jegyhez, mert családjával kétségbeesett helyzetbe került. Beadványában hangsúlyozta, hogy róla mint köztisztviselőről nem lehet felténni, hogy visszaéléseket akar elkövetni. A tanács a beadványt áttette a közéleti bizottsághoz, amely Exterde báró referátuma alapján úgy határozott, hogy Jakab Gyulának nem ad másik cukorjegyet. Erre a postafelügyelő felkereste Lőcs Rezső helyettes polgármestert és elpanaszolta kétségbeesett helyzetét. Lőcs helyettes polgármester megkereste Exterde bárót, hogy ez egyszerűen térjen el a szigorú rendeletről és adjon másik jegyet a postafelügyelőnek.

Amikor Jakab Gyula bement Exterde báróhoz, többeket tájékoztatva a hivatalban, akik hasonló kérelemmel ostromolták a közéleti hivatal vezetőjét. Exterde báró elmondta, hogy a napokban történt egy eset. Egy aradi ember háromszor kapott jegyet s harmadszor, amikor a jegyével kezében távozott, hangosan meglegyezte:

— Na most jól becsapom az urakat! —

Természetesen a jegyeket elvették tőle és megindították ellene az eljárást.

Elmondtuk az esetet, hogy rámutassunk arra, mire vezet az, ha egy rendeletnek csak a betűjét értelmezik. Bizonyos körülményeket ilyen esetekben mérlegelni kellene s főleg az lehetne irányadó, hogy ki az, aki valamelyik élelmiszerjegyet elveszti. Először mindenképp megőrizhető ez a baleset s azt igazán nem lehet kívánni, hogy az illető és családja élelmiszerjegy hiányában nélkülözzön. Nagyon fontos állami okiratok is elvesztettek már s a világ mérsékelten fordult ki a sarkaitól, mert az elveszett aktákat pótolni tudták. Nem kell ide egyéb, mint egy kis praktikus érzék.

Mi leghevesebbnek azt a megoldást tartjuk, hogy a közéleti hivatal akár hirdetmény, akár körendelet útján tiltsa le az elvesztett jegyeket és adjon az elvesztett élelmiszerjegy helyett másikat, hogy családok ne legyenek kénytelenek jegy hiányában nélkülözni.

Tisza István ezredesnél.

Írta: Herzeg Géza.

A csatáitén, a magyar önfeláldozásnak végtelen országútján kerestem fel Tisza István grófot, aki miután otthagyta a magyar miniszterelnökséget, a magyar királyi második honvédhuszárezrednek a parancsnoka. Vajon gondolt-e arra azon a nevezetes júliusi napon, a mikor a háborút hirdette, hogy habár ezredesi uniformisban, de mégis mint egyszerű harcos vesz majd részt.

... Mármaroszigeten nyoma sincs a háborúnak. Itt kapom meg az utolsó híradásokat, hogy előbb egy gözmozdonyon, azután egy tehervonaton miként érem el azt a gyönyörű völgykanyart, ahol a hadseregőparancsnokság van. Itt jelentkezem Kövess báró tábornagnak.

— Szívesen adok Önnek engedelmet. — mondja nekem a tábornagy — hogy meglátogassa azt a frontszakaszt, ahol Tisza István ezredes parancsnoksága alatt álló huszárezred van. Ezek a derék honvédhuszárok a legutóbbi harcokban is fényesen kitűntek és méltóknak mutatkoztak régi dicsőségükhöz. A volt miniszterelnök nem választhatott magának szebb és érdekesebb szerepet, minthogy e magyar huszárok élén a harctérre jött és Tisza gróf mint katoná nagyszerűen megállja a helyét. Ugy látszik, hogy a feladat érdekli és lelkesíti és tehetsége van nehezebb feladatokra is. Teljesen beleélte magát a katoná mesterségébe és kedvvel dolgozik. Bevonulása óta csak egyszer volt távol az országgyűlésen és csak néhány napra hagyta itt az ezredét. Én annyira el vagyok foglalva, hogy sajnos még nem volt időm, hogy meglátogassam őt a fronton, de amint tehetem, elmegyek hozzá.

A tábornagy, aki harctéri helyzetünket kifűnőnek mondotta, következő szavakkal busuzott íőlem:

— Ha eljnt a kettes huszárokhoz, adja át nekik és az ezredes urnak az üdvözetemet.

Kövess tábornagy főhadiszállásáról autón mentem tovább Herberstein gróf altábornagy szállására, akinek csoportjába tartoznak a kettes honvédhuszárok. Itt jelentkezem és innen tovább küldtek Jóni vezérőrnagy magyar királyi lovas hadosztályához. A hadosztály parancsnokságtól a hadosztályig vezető út tíz alatt van. Az orosz tüzérség, amely az átellenben lévő magaslatokat elfoglalta, egész napon át tüzelt. Csak hajnali szürkületkor a köd oltalma alatt merészkedik csak az autó abba a faluba, ahol a hadosztályparancsnokság van. Ugy Herberstein gróf altábornagy, mint Jóni vezérőrnagy a legteljesebb elismerés hangján nyilatkoznak Tiszáról, a katonáról. A divíziónál Wertheimstein lovag főhadnagyot osztják mellém és vele most már a frontra tartunk.

Legközelebbi falutól, amely tizennégy hónapig orosz uralom alatt állott, még négy óráig kell lovagolni ahhoz a hegyhez, amelynek a hátát a kettes honvédhuszárok megszállották. Az út őserdőn vezet át. Békében ez nagyszerű vadászterület lehet, de most magyar népfelkelők vágják az erdőt, csinálják az utat a hegybe ép úgy mintha otthon a magukéba dolgoznának. A reggeli szürkületben a köd leszáll a hegy csücskére és az egyik hegyet a másikkal összekötő fensík olyan, mint egy sziget a tengerben. Ezek a romantikus esataterék a bukovinai román püspökség tulajdonai és a magyar huszárok úgy védik ezt a bukovinai doberdói fensíket, olyan hűen és lelkesen, mintha Debrecenre kellene fedezniük saját testükkal.

Velünk szemben van az oroszok vonala és szabad szemmel is látható. Ahol a távolság legnagyobb, ott ezer vagy ötszáz méter, ahol legkisebb, ott hatvan-nyolcvan méter. Majdnem eitévedtünk ebben a sűrű őserdőben.

— Az isten szerelmére, hová? — szól ránk hirtelen egy százados, aki kibujt a fedezékből.

Már a tüzérségi megfigyelő közelében voltunk, az állások előtt. Ennek a helyéről tisztán láttuk, amint odaát, nem messzire az orosz vonal mögött, egy orosz pásztor legeltette a esordát. A tüzérségi fedezékektől hegynek eléri az ember a szomszédos gyalogsági állásokat, azután egy hidhoz jut. Ez a hid már magyar munka, igazi magyar típus. Magyar népfelkelők nehezkes hidépítő művészete. Mintha csak egy magyar falunak a kis patakja felett vezetne el, vagy pedig egy kiállítási falu díszé lenne. A hid egy utra vezet, melyen a következő felírás van:

Tisza gróf-ut, fedezett.

Most új lövészárkok jönnek, ezek már a kettes huszárok. Frissen hantolt sírok, tegnap egy buta srápnell agyonvágott két szegény huszárt. Az első ember, akivel találkoztunk, a második eskadron parancsnoka, Borsavay hadnagy. Az ő fedezékből telefonálunk az ezredparancsnoksághoz, amely a vonaltól két-háromszáz lépésnyire van.

— Ott van az ezredes ur?

— Nincs itt.

— Hová ment?

— Már korán reggel kiment az állásokba.

Tovább megyünk az árokban, talán találkozunk az ezredessel. Minden árok részben egy

Beszélgetés az ezredessel a lövész-árókban.

Herzeg Géza a Pester Lloyd holnapi számában folytatja Tisza ezredessel történeti találkozásának leírását.

— Megtaláltam Tiszát a harctérén, a lövészárókban fogadott. Mikor meglátta, az engem kísérő Wertheimstein lovag főhadnagyot, így szólt:

— Isleg hozta itt minálunk, a harctérén, a lövészárókban.

Mikor a főhadnagy jelentette, hogy haditudósító érkezett a sajtóhadiszállásról, megkérte a főhadnagyot, hogy mutassa be.

Tisza ezredesi egyenruhában magasabbnak látszik, karesubb, mint polgári öltözetben. Új, földszürke egyenruha volt rajta. A fején kis huszársapka, ellenző nélkül. Tisza blúzán négy szerény kitűntetési szalag van, ritka és érdekes csoportosításban. A Szent István rend gyémántos nagykeresztjének szalaga a hatvan és ötven éves jubileumi emlékérem és a polgári vaskereszt második osztályának szalaga. Tisza vasszegekkel szegélyezett nagy legény-ségi bakkancsot hord, karesu derekán bőrv bajonett nélkül, a kezében hegymászó bot.

Mielőtt a volt miniszterelnök bevonult a katonasághoz, figyelmestették a harctéri élet nyomorúságára és nehezségére.

— Kibírod-e kegyelmes uram a harctéri kósztot, elég jó-e a gyomrod? — kérdezte egy bizalmasa.

— Oh, kétszer voltam magyar miniszterelnök — válaszolta az ezredes.

A legelső vonalban fogadott bennünket katonái között.

— Legyen szerencsém — mondotta nekem — mikor arra kértem, hogy adjon engedelmet, hogy melléje szegődhessem. — Most járom be a tábori őrszemeket, nagyon jól csak

fura riadó készülék, felette egy tábla: „Csak gázlámadánál használható...? Tábori őrsök, árokőrök, drótkadályőrök, mind mereven állnak az ellenség felé fordult helyükön. Az árkok üresek, a huszárok hátrább dolgoznak, csak az őrsök állnak a helyükön. Az árkok előtt hirtelen egy nyulánk, magas terméű tiszt bukkanik fel, ismeretes jelenség, jól ismert lépésekkel, ahogyan a miniszterelnöki szobából a parlament jobb oldali folyosóján át az ülésterembe szokott menni: ugyanazok a vonalak, ugyanazok a mozdulatok, csak a ruhája más, a szolgálati öv van a derekán, a kezében a sapkáján a három piros betű: 2. H. H. Csak a Latinovics hiányzik a háta mögöl. Egyedül jön, biztosan lépdel. Beugrik egyik árokba és támaszték nélkül kilép az árok szélére és az akadályon át kuszik a tábori őrsökhöz. Tisztán látható, amint egy huszár eléje lép és hallható, amint az őrsparancsnok tiszta debreceni hangsúllyal jelenteni kezd:

— Ezredes urnak jelentem alássan, a tábori őrs tizenkét emberből áll, kilencen az őrsön vannak, három az akadály előtt, ennyi és ennyi kézilámpát és világító patron.

— Van összeköttetésük a szomszéd őrsel?

— Igen.

— Mikor jött vissza a legutolsó patrouille?

— Tizenegy óraker.

— Hallott valami gyanusát?

— Semmit.

— Semmi kalapálás, semmi fűrészelés?

— Semmit.

Az ezredes a legkisebb részlet iránt is érdeklődik. Azután tiszteleg, a huszár átfogja a puaka tusát, az ezredes tovább megy a másik őrshez, ez a délelőtti munkája. A egész tábori őrs vonalat bejárja.

Az ezredes, akit végül is megtaláltam a lövészárókban, az Tisza István gróf.

egy ilyen sáta az árokban. Együtt elindulunk az ellenségtől alig pár lépésnyire.

Odaérünk az egyik őrhöz, ahol megszólít egy huszárt.

— Hol az oldalfegyvered?

— Bent hagytam a fedezékben.

— Ennek nem szabad többé előfordulni, hogy fegyver nélkül jelentkezzél — mondja szigorúan a huszárnak.

Odébb mentünk, és egy fess, fiatal, hatalmas terméű zászlóssal találkozunk, aki később nálán jelentkezik, majd bemutatkozik.

— Tisza György zászlós alázatosan jelenik meg.

— Kálmán ősemnek egyetlen fia — mondja az ezredes felém fordulva.

Tisza legközelebbi vérrokona az első vonalban teljesít szolgálatot.

— Azt az akadályt megcsináltattad-e ott, ahol mondtam? — kérdi az ezredes.

— Igenis, — válaszolja a zászlós.

Dél, az ebéd ideje közeledik. Osztják manúzsit. Tisza megnézi a huszárok ebédjét. Szerda van, a konzervnap.

— Jó az ebéd? — kérdezi az ezredes.

— Jó — válaszolják a huszárok.

— Tésztá van-e?

— Van.

— Buzalisztlól ugy-e? A puliszka nem sirjátok vissza.

Az ezredes befejezte szemléjét és végre szóhoz jutok én is és megkérdezhetem, hogy érez magát a harctérén.

— Jól vagyok, semmi bajom sincs. Végre jól eszem és nagyon jól érzem magam. Meggyógyított a sok levegő. Három évig valóságos abszolga voltam, sokat ültem és állítottam be-

vallom, már kezdtem megérezni ezt az állapotot, de most jól érzem magamat.

— Mikor jött ki Excellenciáda harctérre?

— Augusztus tizedikén vonultam be, akkor nagy harcok voltak idekint. Sajnos, akkor én nem voltam itt, most pedig csend van.

— Mi Excellenciádnak a programja a harctéren?

— Magam sem tudom, hogy lesz. Alig voltam itt néhány napig, már haza kellett mennem a parlamentbe, most október közepén is itt kell hagynom a huszárjaimat, mert megnyílik az országgyűlés, hogy azután mi lesz, azt nem tudom. Nagyon sok dolgom van. Ha szabad időm megengedi, akkor végigjáróm az állásokat. Politikáról, külpolitikáról itt hála Isten szó sem lehet.

Az ezredessel visszatértünk a lederekkbe, ahol még sokáig elbeszélgettünk.

Romantikus család.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Tragikomikus fordulatot adott a berlini rendőrség egy romantikus családnak, amelyben nagy szerepet játszott egy mesebeli herceg. Berlin északi negyedében egy 18 éves munkásnő sok emberrel elhitette, hogy titkos menyasszonya egy hercegnek. Hamisított aktákkal igazolta ezt az állítását és ilyen módon kisebb-nagyobb összegeket csalt ki a hiszékeny emberektől.

— Kamatos-kamatokkal fogom visszafizetni a kölcsönöket — mondotta a munkásnő — ha majd a herceg felesége leszek.

De a rendőrség nem várta be e szép álom megvalósulását és letartóztatta a menyasszonyt. Az érdekes családi esetről a következőket jelentik:

A 18 éves Mehnert Erna munkásleány ez év elején elmesélte öreg nagynénjének, akivel együtt lakott, hogy gyermekének apja Hohensfels herceg, aki jelenleg mint tiszt a fronton van.

— A hercegnek az a szándéka — mesélte — hogy később feleségül vegyen engemet és hogy nagyobb tekintélyem legyen, az operához fog szerződöttni, mert nagyszerű hangom van. A házasságkötés alkalmával véglegényem le fog mondani hercegi rangjáról, de ezért havonta százezer márkát kap.

Az ifjú hercegek, aki családjával összekülönbözött szándékolt házassága miatt — amint a munkásnő mesélte — majd ezt, majd amant a fizetési kötelezettséget kellett teljesítenie és ilyenkor Erna mindig nagy aktákat hozott, melyekre aláírásokkal és pecsétekkel volt rávezetve, hogy mit kell fizetni. A boldogságtól sugárzó nagynéni naphosszat járta az ismerősöket, akik a jövőbeli házasság reményében ötven-hetven-száz, sőt ezer márkát is adtak kölcsön. Egy zöldségkereskedő asszony annyira ment, hogy eladta az egész üzletét és az üzletért kapott pénzt odaadta a nagynéninek. Egy másik asszony apránként már hat-ezer márkát adott kölcsön. Összesen tizenhat-ezer márkát szerzett ilyen módon a leány, míg végre most egyik hitelezőjének bizalmatlansága véget vetett a regénynek. Ernát letartóztatták és a vizsgálóbíró elé vezették. Eleinte makaesul kitartott a herceg mellett, később már csak egyszerű tiszt lett belőle és végül — egy al-tisztté zsugorodott össze. De még az is csak a fantáziájában élt. Mint kiderült ugyanis gyermekének apja egy egyszerű népfelkelő, aki az egész családról semmit sem tudott. Erna maga írta az okmányokat egy játéknymdából vett betűkkel és külföldi levélbélyegekkel bélyegezte és pecsételte azokat felül. Hogy hova tette a pénzt, az maig is rejtély.

A nagynéni és a legtöbb károsult még ma is szentül hiszi, hogy fejedelmi kamatokkal fogják visszakapni a kölcsönzött pénzeket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZEI.

Lavotta szerelme.

Daljáték 3 felvonásban. Szövegét írta: Vágó Géza, zenéjét — Lavotta János dalaiból és XVIII. századbeli énekekből — összeállította: Barna Izsó.

— Bemutató előadás. —

A magyar biedermeier-kor két emlékeztető alakjáról szőtt mesét Vágó Géza. Csokonai és Lavotta! — egy elmúlt század mélyéből úgy cseng vissza ez a két név, mint a hajnali harangszó. Azt is jelentették: a hajnalt, egy nemzet felébredt művészetének voltak az első és elfelejtethetetlen hírnökei. Késő és méltó utókdai voltak elmúlt korokak hódolóinak, kik szíjjal vágygylal és lobogó temperamentummal vágat nekik az ő magyar vadonak, melynek pusztáin csak itt-ott zöldült még a művészet csipkebokra. Olyan hasonló volt az életük. Félkezhetetlen energiákat rejtett mind a kettőnek a lelke, mely nem tűrte a béklyót, mert érezte szárnyait. Egyik sem ismerte a megállást és a nyugalmat: ma itt, holnap ott, ma pásztortűzek mellett, holnap uri kastélyok vendégszerető asztalánál, most vándorszínészek dalos csoportjában, holnap a bécsi karnagyi pulpituson, vagy a tanári katedrán. Mindkettőnek kettős csillaga volt: a művészet és a leány: a dal és a szerelem!

E kettős csillagzat tüze perzselte és emésztette mind a kettő lelkét. Csokonaiér cihervaszott hamar, Lavottáé még világlott és égett, de mindinkább hunyó parázs lett belőle, melyet önön hamuja temetett el.

Vágó Gézáé bizonyára a „Három a kis leány” sikere inspirálta, hogy Lavotta életéhez és dalaikhoz nyúljon. Vállalkozása talán nem sikerült egészen. A darabban nem érezzük a Lavotta kérdő levegőjét, ha csak azokban a tulzolt naivitásokban nem, amelyek szárnyát szegik egy nagyobb szabású cselekmény kifejlődésének. De talán nem is arra törekedett a szerző. Megelégedett, hogy az első magyar zeneklasszikus dalainak keretét adja. Az ötletért mindenesetre hálaságnak kell lennünk. Az egybefűzött jeleneteket, ha nemis köti össze érdeklődést keltő meseszál: megtalálható bennük valamelyes szelíd humor és enyhe poézis. Mindenik jelenet úgy ereszkedik le előttünk, mint egy nászúgy csipkefüggönye, amely mögött menyasszony rejtőzködik. A szöveg és a gyakran felhangzó Csokonai versek mögött ott él a szépséges magyar zene, melyet maga a magyar trubadur nevezett el: Lavotta első szerelmének. Olyanok is ezek a dalok, mint a szerelem halk sóhajtásai, lángoló kitörései, égy tavaszi mász csodálatos, virágos álmai. De kár, hogy ez a magyar zene csak emlék, hogy nem fejlődött, lombosodott, izmosodott tovább, hogy a Biharik, Rózsavölgyiek, Csermákok és Lavották után olyan későn jöttek rá nagy muzsikusaink a magyar zenében rejlő nagy értékekre. A Lavotta szerelmének melódiai a magyar zene kertjének legillatosabb virágai közé tartoznak — ezt fenntartás nélkül el kell ismernie minden kinek. Hogy mennyi érzés van e dalokban, s mily alkalmas motívumokat adnak magasabb zeneművek alkotására is, azt Barna Izsó a második felvonás fináléjában igazán szépen bebizonyította.

Az előadás jó volt, nemcsak az előadónkon. Vajda Juliát, az „ideált” a „Lilla-dalok” eszményképét: Zöldhelyi Anna ruházta fel szépséggel s elragadó leányos kedvességgel. Keilemes hangja tiszta volt és üde s játékán nem látszott meg ma már az az elfogottság, mely első fellépéit jellemezte. Gerspach Ilonka Várady Margit játékában elevenedett meg.

Éneke a legtisztább művelzet forrása volt. E hervadó dalok új szint és fényt kaptak a művésznő előadásában, melyben nem tudtuk mit csodáljunk inkább, az érzések intenzitását vagy a magyaros ritmus tökéletes megérezését. Lavotta szerepében Róna Dezső adta újból tanujelét nagy művészi kvalitásainak. Pompás hangja szárnyakat adott a drága régi magyar daloknak, melyek közül különösen a harmadik felvonásbeli XVIII. századbeli dallal aratott

nagy és mély sikert. Csokonait Barics Gyula ábrázolta maszkban és játékban egyaránt kiün-nően. Talán nem az irodalomtörténet Csokonai-ját kopirozta le, hanem azt a Csokonait, a kit költészetének prizmáján keresztül olyan meghatóan rokonszenvesnek ismertünk meg. Ehhez a felfogáshoz simult aztán szép éneke is, melynek melankolikusabb színeket adott, mint a milyen Csokonai temperamentumához illt. De így talán rokonszenvesebb volt. Vajda Pétert s Gerspach Mihályt, a két apát, a két módos, maradi gondolkozású komáromi polgárt Várnai és Polgár Sándor alkották meg nemesen egyszerű művészi eszközökkel. Egy jelentéktelen kis szerepet Kertész Dezső játszott meg szép sikerrel és nagy önmegtadással.

Külön kell megemlékeznünk Győző Alfréd — sugójáról. Alakítása túlnőtt a darab keretein. Művészi volt az minden tekintetben. Az a jellemábrázolás, ahogyan a züllött, korhely ripacs élethű alakját élénk állította: a magasabb kritikát is kiállja. Ez nem kórikum volt többé, hanem a keserű humor mély tanulmányra valló megérezkítése. A kisebb szereplők is mind feladatuk magaslatán állottak. A rendezés munkája Polgár Sándor vállaira nehezedett, a zenekart pedig Gellért Pál vezette kiváló precizitással. Z. A.

* A Kölcsey-egyesület folyó hó 7-én vasárnap, d. u. 5 órakor a kulturpalota nagytermében tartja ezidei első zsurját, melyet az aradi 13 vértanu emlékének szentel. A ünnepség műsora a következő: 1. Lócs Rezső egyesületi alelnök megnyitó beszédet mond. 2. Barabás Béla Arad város főispánja Arad leggyászosabb napjáról emlékezik meg. 3. R. Horváth Mici az aradi nemzeti színház tagja énekel. 4. Kara Győző főgimnáziumi tanár ünnepi beszéde. 5. Forgács Sándor az aradi nemzeti színház tagja alkalmi költeményt szaval. A Kölcsey-egyesület tagjai tugsági igazolványuk felmutatása mellett díjtalanul, nem tagok 1 korona belépődij ellenében vehetnek részt az ünnepségen. A tagsági igazolványokat esütörtökön, pénteken és szombaton a hivatalos órák alatt a kulturpalota könyvtárban, vasárnap pedig közvetlenül az előadás előtt a pénztárnál adják ki. A Kölcsey-egyesület választmányának tagjai számára a három első sor ülőhelyeit tartják fenn.

* A színház hírei. Október 6-ika a színházban. A társulat kegyelettel ünnepli október 6-át díszelőadással, melynek bevezetésül Forgács Sándor, a társulat új hős színésze alkalmi költeményt fog szavalni. — Az első ifjusági és népies előadás. Szombaton, október 6-án, délután 3 és fél órakor tartja a társulat az első ifjusági előadást. Színre kerül az Obsitos kitűnő operett, a főszerepekben Horváth Mici, Heppesné, Bánházi, Benkóné, Barics, Várnai, Kertész, Győző, Polgár stb. — Vasárnapi előadások. Vasárnap, mint rendesen, két előadás lesz a színházban. Délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal a Tatárjárás kitűnő operett kerül színre elsőrangú szereposztásban. Este hét és fél órakor a Lavotta szerelme, pompás operett újdonságnak lesz a negyedik előadása.

Lukács László Svájoban. Zürichből táviratozzák: Lukács László volt miniszterelnök szeptember 23-án Zürichbe érkezett, ahonnan 25-én elutazott. A volt miniszterelnök környezetében azt mondják, hogy Lukács László Davosban járt, ahol az ott üdülő Esterházy Móric gróf, volt miniszterelnököt kereste fel. Lukács László két napi távollét után tért vissza Zürichbe. A két magyar államférfi belső politikai kérdésekről tárgyalt. Esterházy Móric gróf december végén tér vissza Magyarországra.

„A halálos ítéletemet is aláírtam volna.“

(Weinberger Lajos vallomása a Menkes-perben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Menkes-per mai tárgyalását a hadosztálybírósa Weinberger Lajosnak, az Emilia-gőzmalom igazgatójának kihallgatásával kezdte meg.

Weinberger elmondja, hogy a katonaság által rendelt lisztet kétféleképpen állították elő, vagy közvetlenül őrléssel, vagy közvetve keverés által. Rizslisztet nem kevertek kenyérlisztbe. Rizst a malom 1914 november 18-án vásárolt 500 métermázsát, azóta pedig egyáltalán nem. Az a rizsliszt, amelyet a Moskovits Adolf cégtől vettek, kiváló minőségű jó rizsliszt volt, ami természetes is, mert hiszen a konkurencsétől csak nem vettek volna rossz rizslisztet.

— Hogy történt az eladás?

— Árajánlatot adtunk be, amelyre két-három napon belül kaptuk meg a választ.

— Adott ön pénzajándékot Menkes százados urnak?

Egyszer 1000 koronát készpénzben kétszer pedig adtam neki egy-egy utalványt 500 500 koronára.

— Előzetes megbeszélés után adta ön a pénzajándékot?

— Nem.

— Észrevette ön, hogy Menkes vagy Ujhelyi pénzajándékot várnak?

— Nem.

— Az államrendőrség előtt emek ellenkezőjét vallotta.

— Mikor engem az államrendőrségnél kihallgattak, durván szuggeráltak. Kérdésekkel merítették ki és én még a halálos ítéletemet is aláírtam volna.

Weinberger azután elmondja, hogy Czövek Sándor rendőrkapitány és Bialoszkurszki detektív, mikor őt kihallgatták, elmondták, hogy Menkesnél 21.000 koronát foglaltak le. Megkísérelték, hogy Menkes és több tanu vallomása alapján összeállítsák,

hogy ki mennyit adott ehhez az összeghez. Az összeállítás után azonban csak 16.500 korona jött ki. Czövek kapitány ekkor azt mondta, hogy a többi pénzt oda kell írni Weinberger rubrikájához. Weinberger ez ellen tiltakozott, de a detektívek azt mondták, hogy ő elég gazdag ember, tehát adhatott volna ennyit és valószínűleg adott is. Weinberger újabb tiltakozására kijelentették, hogy a kijavított tétel maradjon csak úgy, mert a számtani feladatnak stimmelni muszáj.

— Előnyben részesítette önt Menkes százados?

— Nem.

— Hát miért adta akkor az ajándékot?

— Szokás, hogy a kereskedők ilyen ajándékot adnak. Ha nem adtam volna el árumat a katonai raktárnak, akkor azt kifelé is tudtam volna eladni, még pedig sokkal nagyobb áron. Tehát ebből következik, hogy nem akarhattam Menkesből semmi meg nem engedett kedvezményt.

Weinberger azután arra ad felvilágosítást, hogy miképpen könyveltek el a Menkesnek adott ajándékokat.

— Eladott ön a katonai raktárnak zsákokat is?

— Ezeket nem én adtam el, hanem Vas Adolf prokurista.

A tárgyalási elnök intézett aztán kérdést a tanuhoz:

— Az ön szállításai ellen sohasem emeltek kifogást?

— Soha.

— Menkes egyszer sem találta rossznak a lisztet?

— Nem. A mi lisztünk mindig jó volt.

— Mit gondol, ha a liszt rossz lett volna, Menkes kifogásolta volna?

— Feltétlenül.

— Mikor adott ön először pénzt Menkesnek és mennyit?

— 1915. újévkor 300 koronát.

— Milyen címen?

— Újévi ajándéknak.

— Volt Menkes az ön házában?

— Egyszer. A dolog úgy történt, hogy Menkes az utcán találkozottam, képekről beszéltem s meghívtam, hogy nézze meg az új képeimet. Menkes szabadkozott, de unszólásomra mégis feljött hozzám. Megmutattam neki képeimet s ott tartottam vacsorára is.

— Ujhelyi főhadnagy ur tett önnek különös szolgálatokat?

— Nem.

— Alföldi Géza dr. főhadnagy katonai ügyész:

— Ön személyesen is tett ajánlatokat áruladásra a katonai raktárnak?

— Igen.

— Kinek adta ön át az ajánlatokat?

— Menkesnek.

— Az árakat vele beszélte meg?

— Igen.

— Ujhelyi is ott volt?

— Nem emlékszem.

— Miután az ilyen közvetlen csiadásokról önnek nem kellett proviziót fizetnie, nem adhatta volna az árakat olcsóbban?

— Nem, mert a kalkuláció így történt.

— Történt ön ellen feljelentés azért, mert állítólag Walter főhadnagyot, a szakértőt meg akartavesztegetni?

— Nem ellenem, hanem a feleségem ellen történt a feljelentés. Mikor én le voltam tartóztatva és ügyesen sokáig húzódtam, a feleségem Prikel századosnak 10.000 koronát adott át azzal, hogy juttassa azt el Walter főhadnagynak.

— Milyen célzattal?

— Azért, hogy az én ügyemet ne huzza sokáig. Más célja nem volt.

— Elítélték a nejét vesztegetésért?

— Csak vesztegetési kísérletért. A Kuria ebben az ügyben új perfelvételt rendelt el.

— Ön ellen milyen címen folyt az eljárás?

Kivégezték

a kémkedő táncosnőt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A semleges sajtón keresztül érkezett az a hír, hogy Mata Hari, a híres táncosnő Párisban tegnap kivégezték. A csodás szépségű és gáláns kalandjairól közismert táncosnőmém kémkedés vádjával terheitlen állott a párisi törvényszék előtt, amelynek elnöke — kit időközben hivatalos hatalommal való visszaélés miatt vád alá is helyeztek — elutasította a védők perfióvételkérelmét s a halálos ítéletet meghozta és megerősítette. Sikertelenek maradtak a hollandiai követnek fáradozásai is, ki szerencsétlen honfitársnőjének érdekében mindent elkövetett, de hiába. Az ítéletet titkos csöndességben hozták meg s az elítélés után mihamar megérkezett a hír, hogy a guillotine is véghezvitte véres munkáját.

Különösök ezek a párisi kémkedési afférok. A háboru kezdete óta a francia igazságszolgáltatás nem mondható többé pártatlannak. A legteljesebb elfogultság jellemzi minden olyan ügyben, amelyben esetlegesen német származású egyének szerepelnek. A fanatikus düh, amely a franciákat a harcúterem jellemzi, ezekben a mondva csinált hazaárulási perekben is megnyilatkozik, már pedig ahol az igazságszolgáltatás szenvedélyeken keresztül ítélt, ott jelen lehet a vádlott, jelen lehet a bíró, de nincs jelen — az igazság! Jaurés gyilkosa mindezekig szabadlábon jár. Sem a rendőrség, sem az ítélőbíró nem szorgalmazta szerfölött, hogy a

béke nagy barátjának halálát megbosszulják, ellenben Mata Hari már elítélésének pillanatában a guillotin vendége volt. Miért? Mert a szerencsétlen táncosnő valódi neve németesen hangzik. Zelli Mária Gertrudnak hívták. A Mata Hari nevet egzotikus hangzása miatt színpadi névnek használta.

A nagy párisi lapok csak homályos sorokat írnak a szerencsétlen nőről, kit megvádolnak azzal, hogy a németeknek közleményeket sikerült eladnia az angol-francia csapat eltolásokról, amely közleményeket a német hadsereg alaposan kihasznál s ezek segítségével a francia-angol hadmozdulatokat ellensúlyozta. Hiába volt a szerencsétlen leány minden tagadása. Hiába hozta fel az elfogult törvényszék előtt, hogy ez az egész gyalázatos vád egy elutasított udvarlójának bosszuműve. Mit sem használt a tagadása s még az is hiábavaló volt, hogy Páris egyik leghíresebb védőügyvédje vállalkozott a szép varieté táncosnő védelmére. Clu-net mester fekete talárjához, melyben védői tisztét betöltötte, nem tapadhat még az irigységnek rágalma sem, nem szokott hazaárulókat védelmezni s mit jelent az, hogy most mégis a legjelkesebb védőjévé szegődött az áldozatra szánt leánynak?!

A párisi sajtó Mata Hari kivégzését úgy tünteti fel, mint Miss Cavell brüsszeli elítélésének pendantját és eközben elielejti, hogy Miss Cavellt rendes tárgyalás keretében ítélték a németek 1915. októberében s a halálos ítélete is a legfelsőbb törvényszék bírái a törvény világos rendelkezései alapján jogosan hagyták helyben. Miss Cavell áruló volt. De vajon az

volt-e Mata Hari? A törvényszék erre nézve semmiféle bizonyítékokkal nem rendelkezett. Miss Cavellt az entente országaiban, mint mártírt dicsőítették, noha a német bírák alaposan bebizonyították róla, hogy francia katonákat és belga katonaköteles egyéneket rejtegetett, hogy ezeknek a szövetségesek seregébe való belépését elősegítse. Miss Cavell ügyét a legnagyobbn nyilvánosság fényében tárgyalták, míg a párisi bírák Mata Hari fölött úgy hozták meg ítéletüket, hogy az ítélethozatal alkalmával a vádlott — egy régi francia törvényre való hivatkozás alapján — a tárgyaláson jelen sem lehetett.

Mata Hari sorsa így pocsékolódott meg már azon a napon, amelyen a párisi rendőrség bevégezte kutatását. A világhírű varietéművész nő még bíráléle sem állt, már is halálra ítélték. Német hangzású neve egyenlő volt a halálos ítélettel. És amint látszik, annak végrehajtásával is.

Bécsben, sőt Budapesten is még emlékeznek nagyon jól a karcsu, szép termetű asszonyra, ki a háboru előtt egy-két évvel a Ronacherben és a Fővárosi orfeumban vendégszerepelt s a kinek nagy fekete izzó szeméi sok férfi szívet megsebeztek. Egy időben bájos profilja nagyon sokat szerepelt művészi levelezőlapokon, amelyeken mint keleti istennő-szobor állott modell. Egy egész világ fekszik a között a nap között, midőn Mata Hari a bécsi és pesti mulatóhelyeken egy Budha-szobor előtt elrejtette keleti táncát és a között a nap között, midőn Páris a szoborszép nőt a guillotin oltárán feláldozta.

— Allítólag rossz szállítások miatt.
— Elitették önt?
— Nem. Felmentettek és a felmentéshez a Kuria is hozzájárult. A felmentés jogerős és az összes bünygi költségeket a kincstár viseli.

A hadosztálybírósg mellőzte a tanu megesketését.

Károly király és a brandeisiak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Már közöltünk néhány bájos részletet abból a könyvből, amely Ausriácus álnév alatt Linzben jelent meg és amely kedves apróságokat tartalmaz fiatal királyunkról és családi életéről. A következő epizódokat is ebből a könyvből közöljük:

Brandeisban minden második kereskedő méltán dicsekedhetik azzal, hogy a király helenként legalább egyszer fölkereste az üzletét. Ez még főherceg korában történt, amikor nem haladt el az utcán úgy, hogy ne ment volna be az üzletkebe. De a főherceg nemcsak azért vásárolt, mintha szüksége lett volna az árukra, hanem főleg azért, hogy örömet szerezzen a lakosoknak. Még hagymát is vásárolt egyszer a piacon, mikor egy kofa felkínálta neki és a hagymát rögtön fel is használta, mert elvitte a kaszárnya konyhájába a menázi megjavításához.

A brandeisi kaszárnya konyhájának egyáltalán kitűnő dolga volt, amíg a főherceg Brandeisban állomásozott. Az általa lelőtt nyulakat és szarvasokat mindig a dragonyosok konyhájára adta és csak ritkán ajándékozta másnak a vadakat. Egyszer vadászatról tért vissza kastélyába és egész vadászszakmánya csak egy nyul volt. Egy öreg koldus látta a nyulat és ezzel a könyörgéssel fordult a főherceghez:

— Fenség ajándékozza nekem a nyulat, hat gyermekem van otthon és nincs mit ennünk.

A főherceg másnap kastélyába rendelte a koldust és mikor az öreg megérkezett, komor nyakja által hat frissen lőtt nyulat adatott neki.

Brandeis város polgármesterének, dr. Jiszkrának van egy emlékkönyve, amelyben Károly Ferenc József neve majd minden oldalon olvasható. A király maga is beírta néhányszor nevét a könyvbe, de a legtöbb aláírás azokról az ünnepélyekről és jótékonykelelű előadásokról származik, melyeket az akkori főherceg a városban rendeztetett. A főherceg nagyon sokat tett Brandeisért. Amíg ott állomásozott, a lovagló iskolán kívül villamos művet, vízvezetékét és járványkórházat építettek a városban, és a főherceg befolyása révén, aki a brandeisiakat ép oly szeretettel zárta szívébe, mint azok őt. Ha valahol tüzvész ütött ki, ő volt az első tiszt, aki az oltáshoz sietett. Brandeis mellett egyszer leégett egy pajta. A főherceg dragonyosaival rögtön oda sietett és a pajta tulajdonosát pénzzel akarta megajándékozni. Egy paraszt asszony, aki ezt látta, így szólt a főherceghez:

— Főhadnagy ur ennek ne adjon semmit, több pénze van ennek, mint magának.

Attól az időtől kezdve, hogy mostani Zita királyné Brandeisba költözött, kevesebbszer lehetett a főherceget az utcán látni. Egy héttel az ifjú házaspár ünnepélyes bevonulása után a főherceg kifejezte azt a kívánságát, hogy szeretné látni azt a filmet, melyet lakodalmáról készítettek. Ezen a mozi estén mutatta meg a főherceg először a brandeisiaknak a mostani királynét: a vászon — és a közönség között is

Államokmányok a cár bukásáról.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Genf. Az ideiglenes kormány érdekes akciókat tesz közzé a Carszkoje Szelóban lefolyt utolsó koronatanácsról és Protopopovnak, a cár miniszterének szerepét a cár bukásában érdekesen világítja meg.

— Február 28-án — írja a lap — volt a nevezetes koronatanács. A cár elnöklete alatt a carszkoje-szelói palotában összeült az egész miniszterium és kifejezték azt a kívánságukat, hogy a dumának engedményeket kell adni a rend helyreállítása céljából. A koronatanács tagjainak többsége hangsúlyozta, hogy a forradalmi mozgalom könnyen átterjedhet a hadseregére is. Szükségesnek látták legalább annyi szabadságjogokat engedélyezni, amennyit az 1905. október 17-iki manifesztum proklamált. A jelenlevők kisebbsége, főleg Protopopov élesen kikelt minden, még a legkisebb engedmény ellen is. Az összes vélemények meghallgatása után néhány pillanatnyi habozás után a cár így döntött:

— Nos, legyen, miután másképp nem megy, nekünk kell engedni.

Ekkor ismét feláll Protopopov és így szólt:

— Engedelmet kérek, hogy még egy utolsó szót szólhassak. Meg vagyok róla győződve, hogy az adandó engedmények bármilyen csekélyeknek is látszanak, ép oly haszontalanok, mint veszélyesek. Haszontalanok, mert a közvélemény nem fog velük megelégedni és veszélyesek, mert mindig újabb és újabb engedményekhez fognak vezetni. Kijelenthetem, hogy a munkások mozgalmában semmi fenyegetőt nem látok és a helyzet nem fog kiélesedni. Csúpan arról van szó, hogy a fosztogatókat meg-

semmisítsük, a rend ezután magától helyre fog állani

Miután II. Miklós cár látható meglepéssel hallgatta ezeket a szavakat, Protopopov energikusan azt követelte, hogy három-négy-százezer rubelt adjanak rendelkezésére, hogy a forradalmat „csirájában elfojthassa.”

— „Erre az összegre — mondotta — azért van szükség, hogy gépfegyvereket szerezzünk és a pétervári rendőrséget kioktassuk a fegyverek használatára. Azt a maroknyi tömeget, amely forradalmat akar csinálni, egyszerűen lekaszáljuk a gépfegyverekkel és ezzel minden veszély elmúlik.”

Kizárólag ennek a beszédnek a hatása alatt változtatta meg a cár néhány perccel előbb mondott határozatát és így szólt:

— „Miután ön meg van győződve arról, hogy programja sikerre vezet, felhatalmazom annak végrehajtására. Teljesen megbízom önben.”

A koronatanács ezután háromszázötven-ezer rubelt folyósított Protopopovnak gépfegyverek beszerzésére, hogy a forradalmat „csirájában elfojthassa.” Mint ismeretes, a gépfegyverek segítségével néhány száz embert csakugyan elpusztult, de a rendőröket ezután legyőzték a forradalmárok. Több mint valószínű, hogy Protopopov beleavatkozása nélkül a cár megadta volna a kívánt engedményeket és így még ma is trónján lehetne. Ma, midőn betegen és magányosan tölti napjait Tobolszkban, II. Miklós, a minden oroszok cája, bizonyára gyakran visszagondol Protopopovnak a Carszkoje Szelói utolsó koronatanácsán mondott szavaira.

„Kézigránátot vágok hozzád tekintetes ur...”

— Egy néptelkélő levele a harctérről a tatar jegyzőjéhez. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az alábbi esethez nem kell sok kommentár, Nagy József népfelkélő, aki a fronton harcol, arról értesült, hogy otthon éheznek a családja. Vad elkeseredettségében arrább tolta a fegyvert, tollat ragadott és levelet írt a falu jegyzőjének, amelyben, ha nem is keresett szavakban, de kétségtelenül magyaros stílusban, hü képet akart nyújtani lelki állapotáról. Levelet, amelyet hiteles másolatban egy tiszt juttatott el hozzánk, itt közöljük, a tulságosan drasztikus részek kihagyásával:

Kelt a harctéren, 1917. V. hó 26-án.

Tekintetes jeczó ur tudatom hogy megkaptam azt a levelet melyben azt tezet írni a század parancsnoknak hogy az én szüleimnek jól megél hetése van main egy kis gazdának mert elveszik tőle a kenyert is írják hogy nem tudnak vel ki jöni és segít is oljanak tezik adni akinek völgye háza van nekem nincs semim csak az országut és csak ugy kel harcolnom mit egy jó gazdának és itt kell szenvednem szöld vösznek. Hát vegye tudomásul a tekin tetes ur hogy intézkegyen velők hogy kapjon a szüleim segélyt mert nem tart mindig a háboru. Igaz hogy nem it van már a mi elenségünk hanem odahaza olyan mint a tekintetes ur de irom hogy intézkegyen a dolog ban mert meg haza segít engem is a jó Isten és majd segíték én a bajom ha az

életemben kerül is, de a tekintetes ur is megdöglik mert azt nem bírom el tűrni hogy én semmi ét szenvedek és a szüleim meg oda haza vesz el éhen mert el veszik tőlük meg azt a kevés komencziot is mert maguk odahaza nem tudyák el gon dolni hogy mi kel it szenvedni és mit kel it elérni. Hátcsak legyen szives intéz kegyen a tekintetes ur ig arítja a dolgot hogy kapjon a szüleim segélyt vagy hadi anyagot, lisztet mert igazán ugy el vagyok szánva te gazember, mert ha én haza megyek ahogy el vagyok keseredve és hahaza megyek és nem lesz a dolog el igazitva én vagy agyonlövöm vagy egy kézi gránátot vágok hozzád tekintetes ur hogy tud meg teis hogy mit kel it szenvedni és választ várva ere mert most egy levél megy még az első hadtestparancsnoksághoz Józsep főherceghez azt megírja majd a század parancsnok én majd elmondok neki mindent hogy te milyen hunczut ságban járez, hogy kinek adol segélyt majd el lágják neked a bajod Járok én érte hogy nemsokára vel leszel fügesztve eszére sok gazembersége amit csinálsz mert azt hiszed hogy odahaza tevagy az isten nem majd segitenek rajta.

Nagy József m. kir.... npf. gy. század.

Az erélyes hangu levélre csakhamar válasza is érkezett az ezred parancsnokságához. A válasza nem kevésbé érdekes és így szól:

Vilkei körjegyzőség

Nógrád vármegye.

976—1917. szám.

A m. kir.... gy. ezred

I. szalj. Parancsnokságának

Tábori posta...

Ezen levelet tudomásvétel végett tisztelt-

tel megküldöm és kérem annak utána a levél szives visszaküldését.

Ezen levelet leginkább azért juttatom a tekintetes Parancsnoksághoz, hogy lenne arra gond, hogy holmi kézi gránáthoz az illető könnyen ne juthatna, mert hiszen annak használata csakis ott a fronton lenne megengedhető.

Nevezett kívánása nem teljesíthető, mert atyja, ki szintén sorozott népfelkelő — felmentés kedvezményben részesült, mint eseléd és rendes convenciót élvez, amelyből a család a mestani viszonyok között jól élhet.

A levelet azért kérem vissza, hogy annak idején a béke bekövetkezte után — írja ellen törvényesen eljárni módomban legyen.

kész tisztelettel:
olvashatlan aláírás.
krjz.

Vilke, Isonoi jár. Nógrád m. 1917. VI. 8.

Arad város a rokkantakért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután négy órakor alakult meg a város háza tanácstermében Arad város törvényhatóságának hadirokkant gondozó bizottsága Barabás Béla főispán elnöke alatt. A bizottság megalakítására kormányrendelet hívta fel az ország összes törvényhatóságait. Az alakuló ülésen az elnöklő főispánon kívül megjelentek a városi és az állami hivatalok vezetői és néhányan a közélet kitűnősei közül, akik a hadirokkantak és azok családjainak segélyezése és istápolása körül eddig is, az egész háboru folyamán nemes és dicséretre méltó buzgalmat fejtettek ki.

A főispán az ülés megnyitása után üdvözölte a megjelenteket, vázolta a megalakítandó bizottságnak szép és magaslatos feladatát s indítványozta, hogy ügyvezető alelnöknek Deutsch Andort, jegyzőnek pedig Rátky Béla rendőrtisztviselőt válasszák meg.

A főispán szavai után Deutsch Andor ismertette Arad város hadigondozó bizottságának, amelynek elnöke volt, eddigi tevékenységét. Ebben a munkakörében volt alkalma látni, hogy milyen felületesen és szervezetlenül intézik a katonai hatóságok a hadirokkantak ellátását. Elboesájtják őket munkaképtelenül haza a lakóhelyükre, ahol hónapokon keresztül nyomorognak, amíg valami intézkedés történik felőlük a bürokratikus dolgozó katonai hivatalokban. A bizottságnak legyen ezért feladata, hogy gyorsan és hathatósan támogatására siessen mindenkinek, aki erre rászorul. Javasolja egyúttal, hogy írjon át a bizottság a Gyárparosok Országos Szövetségéhez is, hogy mint Temesváron teszi, itt is segítse az ipari pályára lépő rokkantakat és azok fiait.

Az ülésen jelenlévők ezután elhatározták, hogy az eddigi népirodát átszervezik a hadirokkantgondozó bizottság hivatalává, és ennek vezetésével Deutsch Andort, az ügyvezető alelnököt bízzák meg. A rokkantak ügyes-bajos dolgaikkal, panaszaiikkal ehhez az irodához fordulhatnak, és az iroda működése meg fogja mutatni majd, melyek azok a feladatok, melyek elintézése szükséges.

Stengl Ándor indítványára kimondotta a bizottság, hogy meghívja tagjai közé az ipartestület elnökét és titkárát, valamint a kereskedők körének elnökét, miután a rokkantakat főleg az ipari és kereskedelmi pályán lehet munkaalkalomhoz juttatni.

Az elnöklő főispán végül meleg szavak ka mondott köszönetet az ülésen jelenvoltaknak, amiért önzetlen odaadással karelták fel a rokkantügyet.

Anglia hallani sem akar a békéről.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Hága. Londoni jelentések szerint a külföldi békemozgalmak ellensúlyozására az angol kormány és a papság vezetésével nagy háborus agitáció indult meg, amelynek a lakosságra gyakorolt némi hatása nem tagadható el. Az agitátorok azt hirdetik, hogyha a buvárhajóharc következtében az élelmi cikkekben növekszik is a hiány, az így támadt nehézségeknek még sincs olyan a következménye, ami a háboru folytatása elé akadályul szolgálhatna. Az angol templomokban prédikációkat tartanak a háboru folytatásának szükségességéről. Londonban és a nagyobb vidéki városokban vasárnap zenés felvonulásokat rendeztek és így fejtették ki propagandát a háboru érdekében.

Rotterdam. Churchill municions miniszter egy lakomán a következő nyilatkozatot tette:

— Mi valamennyien békét kívánunk. De nem ez az a pillanat, amelyben a békéről beszélhetünk. Most lépünk a háboru legdöntőbb stádiumába, amelyben a népek mérkőzése a legkeményebb lesz és amelyben elnyerjük vagy szégyenletesen elveszítjük mindannak gyümölcsét, amiért eddig dolgoztunk. E pillanatban nem a békéről kell beszélni, hanem a brit akaratról, a brit hatalomról, a brit köteleltségről. A legesekelebb különbség sincs a közt a béke közt, amelyről Asquith mult heti beszédében és a közt, amelyet Wilson jegyzékében előírt. Mindenekelőtt ugyanarra a célra mutattak rá, amelyet mi a porosz militarizmus megsemmisítésének monduk. Eddig a porosz militarizmus még nincs legyűrve. Ma is igaz, hogy a militarizmus vezetői e pillanatban még négy nép összes segédeszközeivel rendelkeznek és arra az esetre, ha a háboru holnap befejeződnék, e vezetők azt mondanák, hogy ők Németországot megmentették a vereségtől. Ez a béke abba a helyzetbe hozná a porosz junkereket, hogy nyugodtan mondhatnák a népek: „Ide nézzetek, meg van mentve az ország, követtetek bennünket és meg vagytok mentve. Csatlakozzatok hozzánk szorosabban és legközelebbi alkalommal tökéletes lesz a győzelmünk!” A junkerek azt mondhatnák akkor nekünk: „Tekintsük egymást méltó ellenfeleknek. Kezdjük meg ismét a kereskedelmi összeköttetést.” En tehát e pillanatban nyomatékosan akarom hangsúlyozni, hogy

semmiféle feltételek árán ily megállapodásba nem egyeznek bele.

Berlin. A Rotterdamsche Courant nyilván hivatalos belga körök által sugalmazott cikket közöl arról a kártérítésről, amelyet Belgium a németekkel szemben támasztani fog és amelynek nagysága körülbelül nyolc milliárdra tehető. Ebből a hatalmas összegből öt milliárd a háboru első öt hónapjában okozott pusztítások kárpótlása volna, egy milliárd annak a hadiszakmáynak értéke, amelyet a németek Belgiumból kivittek és 1640 millió azoknak a kontribúcióknak összege, melyeket a német hatóságok 1917. augusztus végéig a belga lakosságtól be-

Berlin. Az olasz cenzura szigorúan ellenőrzi azoknak a híreknek közlését, amelyek a felsőolaszországi újabb zavargásokról szólnak. A La Feuille című lap egyik jelentéséből mégis kitérünk, hogy az utóbbi napokban Ravennában ismét súlyos természeti zavargások voltak. Ugyancsak ez a lap jelenti szocialista forrásból, hogy a legutóbbi zavargások alkalmával 230 embert öltek meg, jöllehet a hivatalos jelentés csak 17 halotról számolt be. —

Luganó. A pápa azt akarja javasolni a hadviselő hatalmaknak, hogy a béke megkötése után, amikor a népek ligáját megalakítják, az általános védkötelezettséget mindenírt szüntessék meg. Gaspari bíbornok kijelenti, hogy ez az egyetlen mód az általános leszerelés keresztülvitelére.

Munkaerő-hiány az aradi törvényszéken és ügyészségen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Minden hivatalban rendkívüli módon észlelhető a munkaerő hiánya a háboru következtében. Legjobban megérzi azonban a háboru okozta munkaerő fogyatkozást az aradi királyi törvényszék és járásbíróóság. A háboru ugyanis csak eleinte apasztotta a királyi bíróságok ügyforgalmát, most már azonban a normális kereteket is túlhaladó forgalmuk van a bíróságoknak. Ezzel szemben a bírák száma jelentékeny módon megfogyott. Aradon a normális viszonyok között tizenkilenc törvényszéki bíró szokta lebonyolítani a forgalmat, most azonban csak heten dolgoznak állandóan. A többiek részben hadbavonultak, részint pedig nincsenek betöltve állásaik. Legutóbb például dr. Székely Miklóst Budapestre helyezték és a helye még mindig üresen áll. Ennek az óriási munkabírásu bírónak a teendőit most más olyan kartársának kell elvégezni, aki már eddig is túl volt halmozva munkával. Az aradi járásbíróásznál is kevesebb bíró működik most, mint a béke időben és ezt a körülményt is megérzik a törvényszéken. Ugyanis szükség esetén a járásbíróásgról szoktak behívni a törvényszéki tanácsokba bírákat. Nemrégén nevezték ki kuriai tanácsjegyzőnek Bozóky Mátyás aradi járásbíró, akinek a helyét még szintén nem töltötték be.

Az aradmegyei járásbíróóságok bírái közül is számosan katonai szolgálatot teljesítenek és az ő helyükre Aradról rendelték ki ítélkező bírákat. Az aradi törvényszéken hetenkint tizenöt tanácsülésnek kellene lefolyni, ezt a munkát azonban a mostani bírói létszám mellett képtelenség elvégezni. Erre való tekintettel — értesülésünk szerint — az aradi törvényszék tanácselnöke ma bizalmas értekezletet tartottak, a melyen bizalmasan foglalkoztak ezzel az anomáliával. Különböző ideák merültek fel a tanácskozásán és elhatározták, hogy illetékes helyen szorgalmazni fogják a behívások, a betgések, a kinevezések és átnyevezések következtében megüresedett helyeknek sürgősen való betöltését. Amíg ez meg nem történik, addig képtelenek a heti tizenöt tanácsulást megtartani és mindaddig, amíg a helyzet számbelileg nem változik, néhány tanácsot szüneteltetni fognak. A jogkereső közönség ne lepődjön meg tehát afelett, ha ügye kissé lassabban kerül elintézésre az aradi törvényszéken.

Ugyanez a helyzet az aradi királyi ügyészségnél is. Ebben a hivatalban épügy, mint a törvényszéken és a járásbíróásón, kettőzött szorgalommal dolgoznak, azonban még így sem tudják feldolgozni a napról-napra beérkező anyagot.

Ugron Gábor a közegészségügyi reformokról.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Ugron Gábor belügyminiszter legutóbb részletesen nyilatkozott a vezetése alatt álló minisztérium munkásságáról és ez alkalommal általános keretben a közegészségügyi kérdésekről is megemlékezett. A háború következtében az ország közegészségügyi viszonyai több irányban annyira megromlottak, hogy az évek óta hirdetett, de eddig be nem váltott közigazgatási reformokat most már nem lehet tovább halogatni.

Ugron Gábor belügyminiszter a közegészségügyi közigazgatás terén a belügyminisztériumban folyó munkásságról és a tervezett reformokról a következőket mondotta ma fővárosi tudósítónknak:

— A közegészségügy mai rendszerét, a mely az 1876. XIV. törvénycikken alapszik, a modern igények figyelembevételével és a háború folyamán szerzett bőséges tapasztalatok felhasználásával, egészen új alapokra kell fektetni. Ez csak a közegészségügy minden ágára kiterjedő nagyszabású reform keretében történhet meg. A reform tervezete munkában van és már a legközelebb elkészül. A reform anyagát nagyjában két részre osztjuk. Az egyik a közegészségügyi szervezet (állami, törvényhatósági, városi és községi orvosi szolgálat) teljes újjáalakítása, ami nek vezető gondolata az, hogy eredményes közegészségügyi politikát csak anyagi gondoktól mentes, tehát jól javadalmazott, jól képzett, emellett megfelelő közjogi állással és hatáskörrel ellátott orvosi karra alapíthatunk. Ezzel kapcsolatos a bábaujgy gyökeres rendezése is, mert a mai rend mellett az anya- és csecsemő védelem nagyarányú akciója épen ott akadna meg, ahol első sorban kell a hatását éreztetnie.

— A reform második része azokat a rendelkezéseket fogja tartalmazni, amelyek a megelőző (preventív) és a gyógyító munkássággal kapcsolatosak. Ezeknek felsorolása és kifejtése majd akkor lesz időszzerű, amikor a reformtervezet a maga egészében nyilvánosság elé jut. Most csak néhány kiemelkedő mozzanatra kívánok rámutatni.

— A háborúval kapcsolatosan az országban fertőző betegségek léptek fel. Bár ezeknek leküzdése körül a kormányzat és a közigazgatási hatóságok igen behatód, erélyes működést fejtettek ki és várakozáson felül sikerült a közveszélyes betegségek terjedését korlátozni, szükséges, hogy a betegségek ellen, melyek az ország halandóságának majdnem felét okozzák, közigazgatásunk ezután is erélyes és széleskörű működést fejtsen ki s erre a feladatra alaposan felkészüljön. Ebből a szempontból a közveszélyes fertőző betegségek ellen való védekezésre vonatkozó rendeletek összefoglalását és megfelelő kiegészítését tervezem. Különös súlyt kívánok vetni arra, hogy a védekezés körül eljáró közigazgatási hatóságok támogatására, a fertőző betegségek vizsgálatára hivatott, minél több laboratórium állíttassék fel az országban és hogy a fertőző betegségek gyógyítására, valamint azok megelőzésére alkalmas gyógyító, illetőleg oltó anyagok könnyen hozzáférhető módon, mindenütt rendelkezésre álljanak. Ki kell egészíteni a himlőoltásra vonatkozó rendelkezéseket s egyúttal

gondoskodni kell arról is, hogy a himlőoltóanyag hatályossága megfelelő módon biztosítható.

— A háború folytán jelentékenyen elterjedt és a jövő nemzedéket is fenyegető veneriás betegségek leküzdése az egészségügyi igazgatás egyik elsőrendű feladata. Ezirányban széleskörűen megalapozott tevékenységet kell megindítani, nem csupán általános rendelkezésekkel, hanem új intézményekkel is. (Új kórházi osztályok a veneriás betegek részére, ambulátoriák, a prostituáltakat vizsgáló intézetek stb.)

— Rendezni kell a kórházügyet is, mert mai állapotában egyáltalában nem elégítheti ki az igényeket. Gondoskodni kell arról, hogy mindenütt legyen kórház, ahol arra szükség van és minden kórházat úgy kell berendezni és olyan orvosi erővel kell ellátni, hogy hivatásának meg is felelhessen. Ha az tűnik ki, hogy ezt csak gyökeres rendszerváltozással érhetjük el, ettől sem fogunk visszariadni. A községek általános egészségügyi viszonyainak javítása az egészségügyi igazgatás egyik legfontosabb feladata. A községekben a közisztaság fenntartásáról, a községek vízzel való ellátásáról, a lakosság számára egészséges lakás biztosításáról kell országosan gondoskodni. A reformmunkálatok sorában helyet fog találni a gyógyszerészet körül felmerült sok panasz és visszasság orvoslása és a gyógyszerfelék és mérgek, ugyancsak a gyógyszerkülönlegességek forgalomba hozatalának újabb rendezése is.

— Mindezeknek a feladatoknak a megoldását késedelem nélkül készítik elő a minisztérium két közegészségügyi főosztályában s a szakköröknek természetesen alkalmuk lesz a nagy kérdésekhez kellő időben hozzászólni.

A vasúti viteldíjak emelése.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Végleges megállapodás szerint a gyorsvonatok első osztályán csak százhusz, a második osztályon kilencven, a harmadik osztályon hetven százalékkal emelik a viteldíjakat. A személyvonatok első osztályában száz, a második osztályban nyolcvan, a harmadik osztályban ötven százalékos lesz az emelés.

A teherdíjszabásra vonatkozó tárgyalások annyira jutottak, hogy az új díjszabás január elsején fog életbelépni. A díjszabás változása tulajdonképpen csak átértékelés lesz, és a díjtételek szinte automatikusan fognak az áruk értékéhez képest változni.

A díjszabások felemelésével körülbelül háromszáz millió bevételi többletetre számíthatnak. Ezt a többletet már régebbi indémnitásokban a tisztviselők helyzetének javítására felhasználták, a fennmaradó részt pedig a legközelebbi indémnitásban fogják tisztviselői célokra igénybe venni.

Hantos Elemér lemondott mandátumáról.
Fővárosi tudósítónk jelenti: Hantos Elemér kereskedelemügyi államtitkár ma levelet írt a képviselőház elnökéhez, amelyben bejelenti, hogy államtitkárrá való kinevezése következtében lemond a hunyad-dobrai kerület mandátumáról.

H I R E K.

Október 6.

Arad város közönsége az idén is a héko és kegyelet érzetével adózik az örökéletű Aradi Tizenhárom Vértanú szent emlékezetének.

A rendkívüli időkre való tekintettel kegyeletünket külső pompa nélkül, de igaz, meleg hazafias érzéssel fogjuk kifejezni.

Október 6-án délelőtt 10 órakor a római katolikus templomban gyászmise lesz. Az istentisztelet után az ünneplő közönség a Vértanúk Szobrához megy, ahol a polgármester Arad sz. kir. város közönsége nevében koszorút helyez a szobor talpzatára.

A polgármester beszédje előtt és annak befejezése után Szántó Péter tanár vezetése mellett a Ferenc-téri polgári iskola tanulói eléneklik a „Hymnus“-t és „Szent e föld“ című hazafias dalt.

A nemzeti ünnepre Arad sz. kir. város és Aradvármegye összes tisztviselőit, tanárait, tanítót, valamennyi egyesületet és Arad város összes polgárait tisztelettel meghívom.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Ambíciójában sértett tanácsnok távozása.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

A fővárosnál betöltésre kerülő harmadik polgármesterei állás körül fővárosi tudósítónk értesülése szerint, éles személyi ellentétek merültek fel, amelyek minden valószínűség szerint arra az eredményre fognak vezetni, hogy a főváros elveszti egyik legértékesebb és legtehetségesebb tanácsnokát, Márkus Jenő dr.-t.

Az alpolgármesterei szék megürülésekor mindenki Márkus Jenőre gondolt, mint akit képességei első sorban predesztinálnak erre az állásra. Báró István polgármester azonban a korelsőséget fölébe helyezte a képességeknek s közölte Márkus dr.-ral, továbbá Herrer Ferenc dr. és Wildner Ödön tanácsnokokkal, hogy az ő jelöltje, az alpolgármesterei állásra Folkusházy Lajos tanácsnok, akit már a legközelebbi napokban helyettesként beültet az alpolgármesterei székbe. A tanácsnokok ily körülmények közt kijelentették, hogy a polgármesternek e fait accompliszerű akaratnyilvánításával nem kívának szembehelyezkedni s be sem nyújtják pályázatukat az alpolgármesterei állásra.

Mint beavatott forrásból értesülünk, Márkus Jenő dr. tanácsnok le fogja vonni az eset következményeit és politikai pályára lép. Márkus dr. demokrata gondolkodása régóta közismert s legutóbb is, a Polgárszövetség megalakulásakor ez sodorta éles ellentétbe Báró polgármesterrel, aki a Polgárszövetség programjába nem akarta felvenni az általános választójog nyílt követelését. Márkus dr.-nak hír szerint felajánlották a Magyar Bank egyik vezető állását is, amelyet Márkus el fog fogadni, a demokrata párt pedig a legközelebbi választásokon fellepteti egyik fővárosi kerületben.

— Új légi jármű. Luganóból jelentik: Milanóban próbautat tettek egy légi járművel, amely félig ballon, félig aeroplán. A próbaut korszakot alkotó eredménnyel végződött.

LEGUJABB.

Réggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Ellenséges repülők támadása Németország ellen.

Budapest. A sajtószállásról jelentik: Ma éjszaka egy tengeri repülőgép flottánk a polazzói pályaudvart nehéz, közepes és gyújtó bombákkal igen sikeresen bombázta. A heves elhárító tüzelés ellenére az összes repülőgépek visszatértek.

Berlin. (Hivatalos.) Október harmadikára virradó éjszaka ellenséges repülők számos repülésük folyamán támadásokat kíséreltek meg hazai területek ellen. A támadások semmi eredménnyel sem jártak. Egy repülő egészen Stuttgart környékéig eljutott és Feuerbachra hat bombát dobott le, amelyek csekély kárt okoztak. Majnai Frankfurt nyílt várost tíz repülő támadta meg. A legtöbb bomba hatástalanul, a városon kívül hullott le. A város területén tizenhárom becsapódási helyet számoltak meg. A bombák többnyire utcákra, nyílt terekre estek. Az anyagi kár csekély. Öt ember megsebesült. A lotharingiai iparterületet számos támadó kereste fel, akik azonban csak kevés sikert értek el. Csak egy ellenséges repülőnek sikerült Dortmund környékéig előrehaladni, aki a Dortmund-Dortmund vasuti vonaira hat bombát vetett le, amelyek a pályatestet megrognálták. Egy ember meghalt. Ha a vesztfáliai ipari terület ellen való támadás újlag bizonyítja azt, hogy az ellenfél mily súlyt vet arra, hogy elpusztítsa gazdasági erőnknek

ezt a fő székhelyét, úgy másrészt a támadás azt igazolja, hogy hazánk számára a hadseregük által megszállt ellenséges terület légi támadás ellen is oltalmat nyújt.

Berlin. Ellenséges repülők tegnap éjjel tizenegy és tizenkét óra között Köln várterülete felett repültek. Bombákat nem dobtak le.

Rotterdam. A Nieuwe Rotterdamse Courant szerint egy Londonból jött utas elmondta, hogy a németek legutóbbi londoni légi támadásánál az évszázados Tower egyik tornya elpusztult. A város közepe táján is hulltak bombák. Szeptember huszohetedikén egy kaszárnyát találtak el és sok katona elpusztult.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Egy ellenséges repülőgépet, amely október harmadikára virradó éjszaka Frankfurtot megtámadta, visszavonulása alkalmával elhárító rendszabályaink leszállásra kényszerítették. A repülőgépen egy altiszt volt.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: A flandriai csatatéren az angolok mai nagy támadásuknál is csak mintegy kilométernyi mélységben hatoltak be Puelle-Capelle és Geluvel közt lévő védelmi zónánkba. Különös elkeseredéssel folyik még a harc Combequeuettől keletre és Becloeretől nyugatra. A többi frontokról különösebb eseményt nem jelentenek.

— Martagyi tisztviselők munkaszünet. A Marta-gyár tisztviselőinek munkaszünetét ügyében a mai napon nem történt változás. Ma beszéltünk Ketterer vezérigazgatóval, aki kijelentette, hogy a helyzet változatlan. A munkaszünetelés még tart s a tisztviselők még nem tértek vissza munkahelyeikre. A gyár katonai vezetősége jelentést tett az illetékes helyen s most ez fogja a tárgyalásokat vezetni és intézkedni. Ugy értesülünk, hogy a tisztviselők a gyár budapesti központi igazgatóságához fordultak, ahonnan azt a választ kapták, hogy amíg nem térnek vissza a gyárba, addig nem tárgyalnak velük.

— Anglia szándékolt Norvégiára. Hágából jelentik: Anglia felmondta Norvégiának a bevételről szóló egyezményt. Október nyolcadikától kezdve megszünt minden kivétel Hollandiába és a skandináv országokba. Ezenlő tilalmat adott ki az amerikai kormány is.

— Ostromállapot Velencében. Zürichből jelentik: Az olasz határról érkező jelentések szerint október elsején elrendelték az ostromállapotot Velencében.

— Olesó cipő és ruha. Budapesti tudósítónk táviratozza: A Népruházati bizottság már megkezdte működését. Első intézkedése az lesz, hogy a bizottság a kormánnyal egyetértésben magába olvasztja a Cipőközpontot. A Cipőközpont mint önálló szerv megszűnik. Az a megállapodás, hogy a kormány segítségével cipőműhelyeket állít fel, amelyekben munkások kifizetésű tisztviselők és lateinerek részére olesó cipőket készítenek. A cipőköz a bőrt a kormány adja. A bizottság ezenkívül olesó ruháneműek előállításáról is gondoskodni fog.

— Előléptetés. A kereskedelmi miniszter Rácz Józsefet, az aradi államépítészeti hivatalhoz boosztott mérnököt főmérnökké nevezte ki. A főmérnök a laktéren teljesít szolgálatot.

— Záróárnyalatok a magánforgalomban. Budapesti telefonálja tudósítónk: A tőzsdén a záró kurzusok a következők voltak: Magyar Hitel 1274, Osztrák Hitel 920, Agrárbank 966, Fabank 991, Hazai Bank 787, Kereskedelmi Bank 5795, Magyar Bank 850, Magyar Általános Köszén 2415, Salgótarjáni köszén 1182, Beocsini cement 1145, Első Budapesti Gőzmalom 3840, Viktória-malom 1950, Concordia 1020, Borzod-Miskolci 1820, Rimamurányi 1172, Ganz-Danubius 4470, Ruggyantagár 1355, Klotild vegyipar 645, Nástai tannin 3510, Osztrák-magyar államvasút 1146, Atlantika 1765.

— Száz percents vitéldijemelést követelnek az aradi bérkocsitulajdonosok. Az aradi bérkocsitulajdonosok ellen igen sok panasz hangzott már el. A közönség általában amiatt zúgolódik, hogy a bérkocsitulajdonosok és alkalmazottaik gorombán bánnak a közönséggel és hallani sem akarnak a hatóságilag megállapított tarifa betartásáról. Azt hangoztatják, hogy amikor a piacon és más elárúsító helyeken szó sem lehet a maximális árak megtartásáról, akkor miért követeli a közönség éppen tőlük a hatóságilag megállapított vitéldijak elfogadását. A háború folyamán az 1914. évben érvényben volt vitéldijuk ötven százalékos emelését tudták keresztülvinni a bérkocsisok ezzel azonban ninesenek megelégedve és beadványukban arra kéri a tanácsot, tegyen előterjesztést a közgyűlésnek a bérkocsi szabályrendelet és tarifa megváltoztatására és engedélyezze az alapár száz percents emelését. A tanács bekérte a szakfórumok véleményét, amelyek szerint a bérkocsisok kérélmé jogos, mert a lótakarmány ára tisztesesen megrágult

és a szükséges takarmányt lehetetlenség maximális áron megvásárolni. Ha a közgyűlés elfogadja a kérelmet, akkor nappal a vasúthoz az egyfogatu vitéldija két korona, éjjel három korona, a két fogatos nappal 3 korona, éjjel pedig 4 korona lesz. Csak aztán be is tartják a bérkocsisok ezt a patikaszerű árat.

— Eladott szőlő. Örv. Ritók Gézáné eladta a galsai hegyen fekvő 6 katasztrális hold szőlőjét Steger Vendel világosi községi jegyző és nejeinek 160.000 koronáért az idei termésért. A szőlő a galsai hegyen egyike a legszebb fekvésűnek. Igen szépen berendezett kőhával, a közepén közvetlen közelében.

— Oroszország világszerte pénzügyi helyzete. Stockholm-ból jelentik: A Ruskoje Slovo szerint az orosz közügyek minisztere egy Moszkvában tartott ülésen kijelentette, hogy Oroszország pénzügyi helyzete annyira vigasztalan, hogy az orosz kormány már arra is számít, hogy Szibériát el kell adni valamely külföldi hatalomnak, pedig ezáltal Oroszország megfosztaná magát éléskamrájától.

— „A női test szépsége” — veszedelemben. Budapesti telefonálja tudósítónk: A Téli kert októberi műsorának Stager-számát, az Akropolisz című film-revüt komoly veszedelem fenyegette. A film a női test szépségét mutatja be, ami nem tetszett a kedd este ügyeletet teljesítő Schreiber dr. rendőrfőtanácsosnak. Schreiber dr. a filmet megbetráncoztatónak tartotta és tegnap beállítás végzést hozott, amelyet azzal indokolt meg, hogy a film előadása sérti a közszemérmét. A Téli kert igazgatósága a végzést megtagadta. Sándor László dr. képviselő külön próbát rendelt el, amelyet tegnap délután tartottak meg a rendőrbizottság előtt. A filmet teljes világszerte mellett mutatták be, s a bizottság úgy találta, hogy a film nem szolgált rá a beállításra s így műsoron maradhát, csupán azt kötelezte ki, hogy a filmet ne teljes világszerte mellett mutassák be.

— Izraelita istentisztelet. A templomi előkészítés közönsé teszi, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 1,6 órakor kezdődik.

— Ügyvédi iroda áthelyezés. Dr. Filip József ügyvéd irodáját Csikszereváról Máriapódnára a Sandrik-fele házba helyezte át.

— Levélpapír újdonságok Kerpelével.

MOZGÓKEPSZINHÁZ.

A „CSÓKOS ASSZONY” — AZ APOLLÓBAN

Egy főúri házaspár tragédiája.

Az aradi Apolló-színházról már megszokhattuk, hogy a filmpiac legkiválóbb és legértékesebb termékeit szerzi meg a részünkre, mégis külön elismerést érdemel azért, a lépéséért, hogy a legelőkelőbb fővárosi mozgóképszínházak szenzációs slágerét, a „Csókos asszony”-t ilyen gyorsan megszerezte és műsorra tűzte. Mint az Apolló igazgatóságát közli, péntektől kezdve mutatja be a monumentális művészi művet, amelynek realis, de finomra csiszolt témája egy főúri házaspár tragédiáját festi meg markáns színekkel.

Ciprusok és pálmák oltalmán a ragyogó kék ég alatt, a messzesemrajló tenger partján él egy emberpár: nagyszerű, kiválószított emberek, előkelők, gazdagok, fiatalok és szépek. Az asszony a világ híressége, pezsgő, éreztető, élvezetes, mindenről egy más történetekkel. A férjet kiemelt tudja az asszony, s ő is a szenvedélyének gátfát sem akar véltüde a sártejt férfiúi becsület szörnyű vendéltára készíti a grófot: mialatt a föld megmozdul, lelepossa, összetörja a hulló feleségét, a szivetelel anyát, a szörnyű szörnyű asszonyt. A főszerepet Kerpel József szörnyű szenvedélyességgel, az érzelmeit szörnyűen juttatva érvényre bírta. A film kiállítás jelentős művészi esemény.

Az Apolló-színház ezúttal arra ügyelmez-teti a publikumot, hogy a „Csókos asszony” előadásai nem folytatódások. A befizetések elkerülése végett ajánlatos, hogy a közönség előre váltsa meg a jegyét. A pénztár délelőtt fél 11-től 12 óráig nyitva van s az aznapi előadásokra kiadja a jegyeket. Pályolyok másnapra is lefoglalhatók.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— A Leszámlolóbank tőkeemelése. A Magyar Leszámloló és Pénzváltó Bank igazgatósága október 12-ikére rendkívüli közgyűlést hív össze, amely határozni fog a tőkeemelési tervnek végrehajtásáról. Az igazgatóság a legközelebbi napokban tartandó ülésén fogja elhatározni, hogy mily mértékben és milyen feltételek mellett javasolja majd a közgyűlésnek az alaptőke felemelését. A Leszámlolóbank igazgatósága közli velünk, hogy erre az elhatározásra nemcsak a saját tőkének a rábizott, idegen tőkékkel való összhangba hozása készítette, hanem érdekeltségi körének újabb időben történt szélesítése és az érdekkörébe tartozó vállalatoknak tömeges tőkezesaportásaiban való részvétele is. A legutóbbi tőkeemelések óta a Krausz-féle szeszgyár, a Délmagyarországi cukoripar, a Fejérmegyei cukorgyár rt. került az intézet érdekeltségi körébe. Az intézet a nyalom iparban is terjeszkedik és lebővítette a vidéki pénzügyi hálózatát is. Nagy igazi érdekeltségei közül egész sereg vállalat tőkeemeléseben vett részt: a Ganz-Danubius, az Első Magyar Papiripar, a Bóni gyártelep, az Ingatlanbank stb. tőkeemeléseiben. Az intézethez közelálló Magyar Folyam- és Tengerhajózási rt. nagy inventációs programmal áll, melynek finanszírozásából szintén kivészi részét a Leszámlolóbank. Mindenképpen megokolt tehát, hogy az intézet fokozott pénzügyi készenlétben kíván szemébe nézni a reá váró nagy feladatoknak.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi október 5-én, pénteken

A. Bérlet.

A. Bérlet.

Lavotta szerelme.

D-lették 8 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

Csak Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona és Eau de Fleurs illatokat

használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyártmányából, mert

feldülmul minden külföldi gyártmányt. 1981

A béke küszöbén

1917. október 1-én

új előfizetést nyitottunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrissebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és nincs olyan a legelterjedtebb, a leglátványosabb, legkedveltebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 30 korona

Fél évre 16 korona

Negyed évre 9 korona

Egy hónapra 3 korona

Tessék mutatványozni kéri!

Használt ólom megvételre kerestetik.

24184—1917.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. pénzügyigazgatóság 41519—1917. sz. a. kelt intézkedése folytán a következőkről értesíti Arad sz. kir. város hatóságát a központi szeszfőzde vállalkozói a kerületekhez tartozó községek területeiről a központi szeszfőzdebe beszállított és szeszfőzésre alkalmas szőlőtörkölyt az 1917—1918. termelési időszakban az alábbiak szerint tartoznak venni. 1. Penészes, vagy romlott törkölyt a központi szeszfőzde vállalkozója nem köteles átvenni. 2. Olyan esetekben, amikor a termelő a szőlő árát csomáját a boggyóktól külön választja, a központi szeszfőzde vállalkozója a boggyókból nyert törkölyvel együtt a

szőlőszárát, csomáját is és pedig ugyanazon áron köteles átvenni. Ebben egvedül a szőlő szárát, csomáját a boggyókból nyert törköly nélkül nem tartozik átvenni. 3. A központi szeszfőzde vállalkozója a friss hegyi szőlőtörkölyt q.-ként 14 korona, a betaposott klerjett hegyi szőlőtörkölyt q.-ként 16 kor., friss síkfekvésű kerti, vagy homoktalaju szőlőtörkölyt q.-ként 12 korona, a betaposott klerjett síkfekvésű kerti, vagy homoktalaju szőlőtörkölyt q.-ként 14 kor., a kilugozott törkölyborkészítésére használt hegyi szőlőtörkölyt q.-ként 4 kor., a kilugozott törkölyborkészítésére használt síkfekvésű kerti, vagy homoktalaju szőlőtörkölyt q.-ként 3 kor. áron köteles átvenni. — Megjegyezzük,

hogy a borhamisításnak és hamisított bor forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1908. évi XLVII. t.-cikk 32. paragrafusa értelmében törkölybor készítése csak azoknak van megengedve, akinek négy kat. holdnál nagyobb szőlőjük nincs és hogy az idézett t.-c. 33. paragrafusa szerint az a termelő, aki törkölybort akar készíteni, köteles ezen szándékát legalább 48 órával előbb az illető község előjáróságának bejelenteni. Ennél fogva a központi szeszfőzde vállalkozói amennyiben gyanújuk van arra, hogy a termelők szőlőtörkölyüket az idézett rendelkezések ellenére használják szőlőtörkölybor készítésére, a kihágási eljárás megindítása végett forduljanak a rendőri büntető bírasko-

dást gyakorló és az idézett t.-c. 55. paragrafusában felsorolt hatóságokhoz. 4. Az olyan betaposott szőlőtörköly után, amelyet a központi szeszfőzde vállalkozója legkésőbb 1917. nov. 30-ig át nem vett, minden megkezdett hónapra q.-ként 50 fill. őrzési és gondozási díjat tartozik a termelőnek fizetni. A betaposott szőlőtörkölyt legkésőbb 1918. évi május 1-ig a központi szeszfőzde vállalkozójának át kell venni.

Önként értetik, hogy a fent megállapított árak fizetendők a beváltó állomásokon, vagy esetleg az egyes községekben átvett szőlőtörköly után is.

Arad, 1917. évi szeptember hó 28-án.

A városi tanács.

Fehér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszerterá

Arad, Andrásy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhaikat

kiállítására legelőször **PETRIS** folyadék, ára 2 kor. **NADAR** hímzőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő.

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmas szőrteleníti a nyak, a karok, a stb. minden felületéről, a pápát pedig a leggyorsabb és legbiztonságosabb módon eltávolítja. Árát 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerterá

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bence a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízlésű, szonigó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepsin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a mostani évszakban a gyomorerősítésre. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerteráiban Arad, Szabadság-tér.

Központi irodánk részére keressük

egy kereskedelmi akadémiát végzett, pár évi gyakorlattal bíró, kettős könyvelésben jártas

fiatalembert

Ajánlatok, fizetési igények megjelölésével az Aradmegyei Mezőgazdasági Ipar R.-T.-hoz Kisjenő külendők.

705—1917. végrh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMEŒY.

Ahálított bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. paragrafusa értelmében ezennel közbiré teszi, hogy a battonyai kir. járásbírósnak 1917. Pk. 1931—4. számú végzése következtében dr. Petó Ákos békésabai ügyvéd által képviselt Csorvási Első Takarékpénztár Részvénytársaság javára 131 kor. 21 fill. s jár. erejéig 1917. évi május hó 24-én jogantositott kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 darab két éves magkoca nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a battonyai kir. járásbírósnak 1917-ik évi Pk. 1931—4. számú végzése folytán 131 kor 21 fill. tőkekövetelés és eddig összesen 68 kor. 50 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Csanádaplácán Apponyi-féle földéken lévő Kovács-féle tanyán leendő megtartására 1917. évi október hó 17-ik napjának d. e. fél 12 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. paragrafusai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. paragrafusa értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Battonya, 1917. évi október hó 2-ik napján.

Gróff Károly,

6791 kir. bír. végrehajtó.

Ad. 10193—1917. pm.

HIRDETMEŒY.

A városi árveházban egy felügyelőnk alkalmazása vált szükségessé, aki a városi árvek felett a felügyeletet gyakorolja.

Ezen állásra művelt, magános nők pályázhatnak. Az állás tisztelődja következő: havi 60 korona fizetés, természetbeni lakás, fűtés, világítás és élelmezés.

A teendőkre vonatkozólag részletes felvilágosítást az árveház igazgatója adja meg.

Az állás azonnal elfoglalandó.

A kérvények f. hó 6-ig bezárólag hivatalomnál nyújtandók be s ahhoz pályázó születési bizonyítványa, erkölcsi és iskolai bizonyítványa csatolandó.

Arad, 1917. október hó 3-án.

Lócs, polgárm. h.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja és eltüntet mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2.— K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K — fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K — fill.

Tyukszem ellen

a legnáthatosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárában

Arad, Andrásfy-tér 22. szám.

787—1917.

Erdőkerek község.

Hirdetmény.

Erdőkerek község tulajdonát képező 4 drb. selejtezett tenyész kan, **f. év és hó 6-án, d. u. 3 órakor** nyilvános árverésen legmagasabb ígért tevőnek készpénz fizetés ellenében eladotni fog.

Erdőkerek, 1917. évi október hó 2-án.

6779

Előjáróság.

Használt ólom megvételre keresztek.

A szépségápolás titka a felhasznált szépségápolószerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc- szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1:50 kor. Nagy tégely 2:50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappal használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, róza és testzelenkőben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvírág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros róza, Serail, Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszerárában Arad, Szabadság-tér.

10278—1917. pm.

HIRDETMEŒY.

3310—1917. M. E. rendelef 5. paragrafusa lehetővé teszi, hogy úgy a nem termelők, valamint azon termelők, kiknek szükségletét a saját termése nem fedezi — a saját házi szükségletükre bármely községben termelőknél burgonyát szerezhessenek be. Az erre vonatkozó vásárlási igazolványok kiállításával Arad sz. kir. város közlelmezési hivatalát bízom meg.

Kiállítási díjul a közlelmezési hivatal személyzeti és dologi kiadásainak fedezésére különként fél fillér fizetendő.

Az étkezési célokra szolgáló burgonya eladási ára 1917. évi november 30-ig különként 22 fillér, melyben bentfoglaltatik a rakodó állomáshoz való szállítási költség is.

A vásárlási igazolványok csak az élelmiszer igazolványok felmutatása után állítandók ki.

Figyelmeztetem a vásárló közönséget, hogy a vásárlási igazolványt azon község főszolgabírójánál, ahol a burgonyát beszerzi, okvetlenül mutassa be, hogy részére a szállítási igazolvány kiállítható legyen.

Ipari, közlekedési vállalatok, köz- és magán intézetek részére vásárlási igazolvány ki nem állítható, mert ezek részére a szükséglet külön fog kiutaltatni. Az erre vonatkozó kérvények tehát a polgármesteri hivatal útján az Országos Közlelmezési Minisztériumhoz terjeszhetnek fel.

A termelő által vásárolható, valamint a nem termelők által vásárolható fejadagok a következőleg állapítatik meg:

1. Termelőknél:

Nehéz testi munkások részére fejenként 108 kg., egyéb ellátatlanok részére személyenként 72 kg., cselédek, időszaki munkások részére fejenként 12 kiló, vetőmagra kat. holdanként 900 kiló.

Nem termelőknél:

Nehéz munkások részére fejenként 108 kiló, egyéb ellátatlanok részére személyenként 72 kiló.

Arad, 1917. október hó 1-én.

Varjassy Jajos,

polgármester.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01
Személyvonat délelőtt . . . 11:18
Személyvonat este 8:43

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. (csak katonáknak) 1:25
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:18
Személyvonat délután 4:49
Személyvonat reggel 6:58

